

نقش شبکه‌های مجازی در رشد سوء‌احلاق و رفتار کاربران دانشجو

محمد حسن تولانی^۱

سال سیام
بهار ۱۴۰۱

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مشخص نمودن ارتباط بین شبکه‌های اجتماعی مجازی و رشد سوء‌احلاق و رفتار دانشجویان نگارش شده است. این پژوهش ازنظر هدف کاربردی و ازنظر ماهیت توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش کارشناسان، استادی حوزه و دانشگاه، صاحب‌نظران فرهنگی و پلیس فتا هستند که بر اساس جدول کرجی مورگان تعداد ۲۰۱ نفر به عنوان نمونه و به صورت انفاقی انتخاب شدند. جمع‌آوری اطلاعات با پرسشنامه محقق ساخته اجرا شده است که روایی محتوایی و روایی ساختار آن تأیید شد. پایابی پرسشنامه نیز با محاسبه ضرب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از آزمون‌های کولموگروف- اسمیرنف، آزمون رتبه‌های علامت‌دار ویلکاکسون و آزمون فریدمن استفاده گردید و تمامی فرضیه‌های پژوهش اثبات شدند که به ترتیب: به اشتراک‌گذاری مطالب کاربران دانشجو، روابط درون‌شبکه‌ای کاربران دانشجو، همنوایی درون‌گروهی کاربران دانشجو و تغییر نگرش و رفتار کاربران دانشجو در شبکه‌های اجتماعی مجازی در اولویت اثرگذاری و رشد سوء‌احلاق و رفتار آنان قرار دارند.

کلیدواژه‌ها: تربیت؛ شبکه مجازی؛ اخلاق؛ فرنگ.

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:
۱۳۹۹/۰۴/۱۷
تاریخ بدیرش:
۱۳۹۹/۰۹/۳
صفص:
۱۳۱-۱۳۹

DOR: 20.1001.1.22516972.1401.30.54.5.0

Mhtavalal@gmail.com

۱. استاد، گروه معارف، دانشگاه فرهنگیان، یزد، ایران.

مقدمه و بیان مسئله

با عمومیت یافتن استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با دستگاه تلفن همراه، کاربران می‌توانند در هر مکان و هر موقع از شبانه‌روز، علاوه‌مندی‌ها، عکس‌ها، فیلم‌ها، افکار و فعالیت‌های خودشان را با دیگران به طور متقابل به اشتراک بگذارند. "فضای مجازی دنیای وسیع و پیچیده‌ای است که افراد و گروه‌های مختلف با گرایش‌ها، باورها و اعتقادات گوناگون در آن زندگی می‌کنند. از خصوصیات بارز این فضای مکانی و بی‌زمانی است. از بین رفتن فاصله مکانی و افزایش بی‌سابقه توان انسان‌ها برای مبادله و مراوده با یکدیگر، فرایند هویت‌یابی جمعی افراد را دگرگون ساخته است" (منتظر قائم، ۱۳۸۴: ۲۳۱). به گزارش پایگاه خبری وب‌سایت رند و بر اساس آخرین آمار سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی از وضعیت بخش ICT کشور، تا پایان شهریورماه ۱۳۹۸ تعداد مشترکان اینترنت باندهن به ۶۷ میلیون و ۶۸۷ هزار و ۴ نفر رسیده است. از این تعداد تنها ۴ میلیون و ۶۹ هزار و ۲۲۷ نفر، مشترک اینترنت ثابت (از طریق فناوری‌هایی مانند ADSL و یا فیر) هستند و ۶۳ میلیون و ۶۱۷ هزار و ۷۷ نفر از موبایل برای اتصال به اینترنت استفاده می‌کنند.

بر اساس این آمار که تا پایان شهریورماه سال ۹۸ به دست آمده است، ضریب نفوذ اینترنت در کشور به ۸۱,۴۸ درصد رسیده است و ضریب نفوذ اینترنت موبایل ۷۶,۵۸ درصد و ضریب نفوذ اینترنت ثابت ۴,۹ درصد برآورد.

بنابراین برخلاف اینترنت ثابت، نفوذ اینترنت موبایل در کشور در حال رشد است و به بیش از ۷۶ درصد رسیده است. در این میان آمارها نشان می‌دهد که ۹۳,۹ درصد کاربران برای اتصال به اینترنت از فناوری نسل ۳ و ۴ موبایل (G3-G4) استفاده می‌کنند و تنها ۵,۸۸ درصد کاربران از طریق فناوری DSL و کمتر از یک درصد نیز از طریق فناوری FTTX به اینترنت متصل می‌شوند. (<https://www.rond.ir>).

این ارقام نشان‌دهنده تأثیرات اینترنت بر جامعه ایرانی بوده و دورنمای اتفاقاتی است که در عرصه اخلاقی و فرهنگی و اجتماعی رخ می‌دهد. طی سال‌های گذشته گروه‌های مختلف،

موضوعات ضد اعتقادی و دینی را به روش‌های متعدد به منظور تغییر نگرش و فرهنگ جوامع بشری به منظور تربیت کاربران به سبک دلخواه و در راستای منافع و اغراض سیاسی و اقتصادی خودشان به خصوص برای مسلمانان سراسر جهان و بالاخص شیعیان، توزیع و تکثیر می‌کنند. با یک جستجوی کوتاه و یا با سیری در کانال‌ها و گروه‌های موجود، این کلیپ‌ها و داستان‌های خود بافته، موهن، ضد اعتقادی، ضد اسلامی و فرهنگی به دوراز شان انسان در قالب‌های گوناگون قابل‌رؤیت است و مشکل آنجاست که عموم کاربران بدون توجه به عواقب نشر این مطالب آن را با دیگران به اشتراک می‌گذارند. امکاناتی که شبکه‌های مجازی در اختیار کاربران خود قرار می‌دهند، این فرصت را به این گروه‌ها می‌دهد تا با حضوری گسترده و عموماً ناشناس در این شبکه‌ها از امکانات آن‌ها برای انتقال پیام‌هایشان بیشترین بهره را ببرند. بنابراین می‌توان گفت که علیرغم ایجاد فرصت‌های بسیاری که در اختیار بشر قرار داده‌اند و فاصله زمانی و مکانی در روابط اجتماعی انسان را حذف کرده‌اند، تهدیدهای زیادی را نیز به همراه دارند که می‌تواند ارزش‌ها و اعتقادات دینی و مذهبی و به تبع آن امنیت انسانی را در هر گوشه از دنیا به خطر اندازد. هر یک از شبکه‌های اجتماعی فرهنگ ارتباطی خاص خود را دارد و هویت مطلوب خود را ترویج می‌کند. شبکه‌های اجتماعی مجازی در عصر حاضر نقش مهمی را در عرصه تغییر و تحولات فرهنگی و اجتماعی بر عهده‌دارند و منشأ بسیاری از آسیب‌های اجتماعی معاصر شده‌اند.

برخی از نظریه‌پردازان ارتباطات، معتقدند جهان در دست کسی است که رسانه‌ها را در اختیار دارد. در جهان معاصر که موسوم به «عصر اطلاعات و ارتباطات» است و رسانه‌ها همه‌چیز را در تسخیر خود درآورده‌اند، کار کرد و اهمیت رسانه‌ها بر کسی پوشیده نیست. یکی از کارکردهای شبکه‌های اجتماعی مجازی، هدایت افکار عمومی به سمت اهداف تعریف شده است و به عبارت دیگر مدیریت افکار عمومی است. از این‌رو شناخت رابطه شبکه‌های اجتماعی مجازی و رشد سوء اخلاق و رفتار کاربران دانشجو امری لازم و ضروری است. به دلیل گستردگی حوزه تسلط شبکه‌های اجتماعی مجازی در جوامع امروزی و نیز برخورداری این پدیده از ویژگی سیال بودن و حرکت پویامدارانه، لازم است که همگام با رشد و تکامل

فناوری و تولیدات محتوایی در ابعاد مختلف در شبکه‌های مجازی، تأثیرات آن‌ها به‌ویژه در عرصه‌های اخلاقی و اجتماعی، میزان تأثیرگذاری‌های محتوایی در گروه‌های سنی مختلف و مقاطع تأثیرپذیری بیشتر مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد. از سویی نگرش متفاوت از سوی مخاطبان، سیاست‌گذاران به مقوله شبکه‌های اجتماعی و سعی در محدود و مسدود کردن آن در برخی از جوامع از یک‌سو، بروز و شکل‌گیری تحولات اجتماعی با چاشنی شبکه‌های اجتماعی از سوی دیگر، این دغدغه را ایجاد می‌کند که شبکه‌های اجتماعی چه رابطه‌ای با تغییر نگرش و سنتی عقاید و درنتیجه رشد سوء‌الخلق و رفتار می‌گردد. دستور مقام معظم رهبری به عنوان امام جامعه مبنی بر تشکیل شورای عالی فضای مجازی، مؤید اهمیت موضوع است. چراکه؛ اینترنت و فضای مجازی در تمامی شئون زندگی فردی و اجتماعی افراد جامعه رسوخ کرده و تأثیرگذار است. بنابراین برای یافتن راه حل مقابله با تهدیدات فضای مجازی باید میزان تأثیرپذیری کاربران روشن گردد لذا در این پژوهش ما در پی یافتن نقش شبکه‌های مجازی در رشد سوء‌الخلق و رفتار کاربران دانشجو هستیم. در این پژوهش محقق تلاش دارد این موضوع را مورد مطالعه قرار دهد که فضای مجازی چه تأثیراتی در رشد سوء‌الخلق و رفتار کاربران دانشجو دارد؟ آیا می‌توان اذعان داشت که تقویت یا تضعیف ارزش‌های اخلاقی متأثر از استفاده دانشجویان از فضای مجازی و به اشتراک گذاشتن و تبادل اطلاعات است؟ آیا رابطه‌ای بین دسترسی دانشجویان به فضای مجازی و ارتباطات درون‌شبکه‌ای با ارزش‌های اخلاقی وجود دارد؟ آیا رابطه‌ای بین استفاده بیشتر دانشجویان از فضای مجازی و تغییر نگرش و رفتارهای اخلاقی وجود دارد؟ به عبارت دیگر آیا دانشجویانی که به اینترنت دسترسی دارند، ارزش‌های اخلاقی آنان متفاوت می‌شود.

مبانی نظری

مبانی نظری زیادی در این رابطه وجود دارد اما از این میان، دیدگاه نظریه کنش ارتباطی هایبر ماس و نظریه دیگران استفاده شده که به اختصار در جدول ۱ به آن اشاره می‌شود

جدول ۱. چارچوب نظری تحقیق

ردیف	ابعاد	نظریه	نظریه پرداز	مفهوم نظریه
۱	نظریه کنش ارتباطی	بیوگن هایبر ماس (۱۹۸۱)	درک مشترک از طریق استدلال، وفاق و همکاری با یکدیگر ارتباط متقابل برقرار می‌کنند.	کنشگران برای رسیدن به یک
				کارکردهای خاص و ویژه شبکه‌های اجتماعی شامل همگرایی، خردجمعی، فرهنگی، کارکرد اجتماعی، کارکرد سیاسی، ابزاری، رسانه‌ای و منبع است
۲	اشتراك‌گذاري و انجاره سازی	همگرایی	مولانا (۱۳۸۴)	ویژگی‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی عبارت‌اند از: به اشتراک‌گذاری؛ بسیج کنندگی و غیره.
				کنش‌های روزمره در زندگی افراد هم تولید و هم بازتولید ساختارهای اجتماعی هستند.
	تعامل‌گرایی و ساختار‌گرایی	ضیایی‌پور (۱۳۸۸)	گیدنر (۱۳۷۸)	کارکردهای عمومی شبکه‌ها شامل معرفت‌سازی، تولید، ابداع، نشر و نگهداری ایده‌ها، انگاره‌سازی و غیره.
				فردی با قدرت ارتباطی خویش به افراد خاصی مرتبط می‌شود.

ردیف	ابعاد	نظریه	نظریه پرداز	مفهوم نظریه
۳	نظریه ماربیج سکوت	الیزابت نوئل نومان (۲۰۱۰)	گروهی از افراد اثراخواهی	بر این اساس، رسانه‌های جمیعی حتماً بر افکار عمومی اثرهای قوی دارند. سه ویژگی (ارتباط جمعی، تراکم، همه‌جا بودن) یعنی همنوایی و هم‌صدایی در ایجاد اثرهای قوی بر افکار عمومی با هم ترکیب می‌شوند.
				افراد تحت تأثیر گروهی قرار می‌گیرند که به آن تعلق دارند.
۴	اصالت عمل گروهی از افراد اثراخواهی	کورت لوین پال فلیکس (۱۹۷۶) گابریل تارد (۱۸۹۰)	پویایی فردی تأثیرپذیری گروهی	افراد تحت تأثیر رفتار کسانی قرار می‌گیرند که در زندگی روزمره با آن‌ها تماس دارند.
				ارتباطات جمیعی ابزار تغییرات اجتماعی است.
		جان دیوبی (۱۹۵۲)		هر فردی با قدرت ارتباط خود به افراد خاصی مرتبط می‌شود.
		جرج زیمل (۱۳۸۶)		شبکه‌های ارتباطی

پیشنهاد پژوهش

در خصوص موضوع میزان تأثیرگذاری شبکه‌های اجتماعی مجازی، مطالعات و مقالات مرتبطی انجام شده که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

در پژوهش خسر و جردی (۱۳۹۳) با عنوان «بررسی میزان تأثیرگذاری شبکه‌های اجتماعی اینترنتی بر نگرش شهروندان تهران با تجزیه و تحلیل آماری اطلاعات و داده‌های به دست آمده از محیط عملیاتی پژوهش نشان داده است که «شبکه‌های اجتماعی اینترنتی» به طور معناداری بر سه بعد (اخلاقی- فرهنگی، سیاسی و اجتماعی) شهروندان تهرانی تأثیرگذار هستند.

در پژوهش قاسمی (۱۳۹۱) با عنوان «بررسی تأثیرات و پیامدهای شبکه‌های اجتماعی مجازی بر هویت اجتماعی جوانان» پرداخته است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی مجازی به عنوان یک پدیده نوظهور هم دارای آثار مثبت و هم آثار منفی هستند. آثار منفی آن شامل تکه‌پاره شدن سریع جوامع، دگرگونی مفاهیم مکان، زمان، فضا و منابع فرهنگی، به چالش کشیده شدن هویت‌های اصیل و سنتی، رواج هویت‌های سیال و ناپایدار، گمنامی و ناشناس ماندن و سرفت هویت است. آثار مثبت آن شامل افزایش منابع هویتی و آزادی عمل افراد برای کسب منابع موردنیاز، رهایی و آزادی افراد از چنگال عوامل و متولیان فرافردی هویت‌سازی، فراهم آمدن واقعیت به گونه‌ای مجازی و غیره از آثار مثبت این پدیده هستند که اگر از آن‌ها استفاده درستی به عمل آید، باعث رشد و پویایی هویت اجتماعی در میان افراد جامعه خواهد شد.

پتیت^۱ (۲۰۰۴) در پژوهشی که با هدف ارائه الگوی مطالعه جنبش‌های اجتماعی در شبکه‌های اجتماعی در گفتمان اینترنت در سال ۲۰۰۴ میلادی انجام داده است، به اهمیت توجه به نقش اینترنت در بسیج جهانی توده‌های مردم اشاره کرده و دلیل این اهمیت را امکان انتشار گسترده و سریع اطلاعات می‌داند. به همین دلیل، وی پرداختن به کیفیت اتصال جنبش‌های اجتماعی از طریق گفتمان اینترنی را شایسته اهمیت برشمرده و اینترنت را یکی از مهم‌ترین بسترها مطالعه جنبش‌های اجتماعی عصر کنونی می‌داند.

فضای مجازی نمونه‌ای از تحولات فناوری ارتباطی و اطلاعاتی است که تغییرات عمیقی را در عرصه فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی ایجاد کرده است تا آنجا که حتی منشأ تولید نظریه‌ها و مفاهیم جدید در حوزه‌های مختلف جامعه‌شناسی، روانشناسی، ارتباطات، اقتصاد و به‌طورکلی علوم انسانی شده است.

شبکه‌های اجتماعی مجازی، مجموعه‌ای است از اشیاء یا دستگاه‌هایی مانند تلفن، دورنگار و رایانه که به هم متصل‌اند. گسترش فناوری اطلاعات سبب توسعه ارتباطات شده است و این گسترش ارتباطات با ابزارهای نوین اطلاعاتی سبب می‌شود تا در حوزه درون‌منشی فناوری اطلاعات یعنی در حوزه مجازی هم بین کاربران شبکه ایجاد شود و شبکه‌های اجتماعی مجازی به

1. Petit

وجود آیند. شبکه‌های اجتماعی مجازی نقاط اتصال کاربران اینترنتی با یکدیگر است. این شبکه‌ها در قالب وبگاه و سایت اینترنتی، محیطی را فراهم می‌کنند که کاربران می‌توانند علاقه‌مندی‌های خود را با استفاده از نمادهای متنی، صوتی و تصویری در آن‌ها بارگذاری کرده و در مورد این محتويات با یکدیگر گفتگو کنند. افراد اغلب برای دستیابی به اطلاعات، منابع و موقعیت‌ها، به روابط شخصی و نزدیکان خود متکی هستند. این روابط، شبکه اجتماعی فرد را تشکیل می‌دهد و آن به نوبه خود، سیستم اجتماعی را به وجود می‌آورد. دانشمندان اجتماعی از مفهوم شبکه اجتماعی برای اشاره به سیستم پیچیده روابط بین افراد در سیستم اجتماعی استفاده کرده‌اند. شبکه اجتماعی یا منبع تولید کننده سرمایه اجتماعی، ترکیبی از کنشگران (کنشگران، لزوماً افراد نیستند، بلکه سازمان‌ها و گروه‌ها را نیز در بر می‌گیرند) و روابط بین آن‌هاست. به عبارت دیگر شبکه اجتماعی الگویی از روابط است که کنشگران را به هم متصل می‌کند (شارع پور، ۱۳۸۶: ۱۷۰).

شبکه‌های اجتماعی مجازی، جامعه‌ای برخط که کاربران آن مجاز به اشتراک اطلاعات، تصاویر، فیلم‌ها، نرم‌افزارها و غیره برقراری ارتباط با دیگران و کشف نشانی ارتباط افراد جدید هستند. آرپانت¹ و بی‌بی اس² نخستین شبکه‌های اجتماعی هستند که تا دهه ۱۹۸۰ شکل گرفتند. با عمومیت یافتن اینترنت در سال ۱۹۹۰ پایگاه‌های گوناگونی راه‌اندازی شدند، اینترنت وارد عرصه زندگی عمومی مردم شد و پایگاه‌های تجاری، دانشگاهی و آموزشی، در سراسر وب رواج یافت تا اینکه شبکه‌های اجتماعی امروزی همچون فیسبوک (در سال ۲۰۰۴) یوتیوب (در سال ۲۰۰۵) توییتر (در سال ۲۰۰۶) و بسیاری از شبکه‌های اجتماعی دیگر راه افتادند و امروزه میلیون‌ها نفر از سراسر جهان را در محیط مجازی گرد هم آورده‌اند (سلیمانی، ۱۳۹۰: ۲۴). شبکه‌های اجتماعی مجازی به علت بی‌مکانی حاکم بر اینترنت، بر علایق افراد و گروه‌ها بنیان نهاده شده‌اند. ویژگی‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی عبارت‌اند از: به اشتراک گذاری، بسیج کنندگی، سازمان‌دهی، دوستی (دوست‌یابی)، استناد و تعمیم، چندرسانه‌ای بودن، گپ، نقد بی‌رحمانه، دنبال کردن و دنبال شدن، باز انتشار، خرد جمعی، جهانی بودن، سرگرمی، ساختار

1. Advanced Research Projects Agency Network (ARPANET)
2. Bulletin board system

دموکراتیک، قدرت سرمایه اجتماعی، تحرک اجتماعی و ابتکار و خلاقیت (ضیایی، ۱۳۸۸، ۲۵). به طور کلی می‌توان گفت کارکردهای شبکه‌های اجتماعی، صورتی دووجهی دارد و می‌توان آن‌ها را در دوسته کلی عمومی و خاص قرار داد. کارکردهای عمومی مواردی است که به‌طور عمدۀ در فضاهای ارتباطی انسانی تحت تأثیر رسانه به معنای کلی آن اتفاق می‌افتد، اما با تأثیر از موجودیت خاص حاکم بر رسانه‌های اجتماعی پدیدآورنده شبکه‌ها، با سایر کارکردهای رسانه‌های ارتباطی متفاوت است. منظور از کارکردهای عمومی، کارکردهایی است که در سایر رسانه‌های ارتباطی نیز وجود دارند و تنها در انحصار این شبکه‌ها نیستند. به عبارت بهتر وجه تشابه کارکردی شبکه‌های اجتماعی با سایر رسانه‌های ارتباطی است. عمدۀ ترین کارکردهای عمومی شبکه‌ها شامل معرفت سازی، تولید، ابداع، نشر و نگهداری ایده‌ها، انگاره سازی، بحران‌سازی و بحران‌زدایی، بحران‌زا، استفاده ابزاری در خدمت اهداف وغیره است.

بشير و افراصیابی (۱۳۹۱) پژوهشی را با عنوان «شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و شبکه زندگی جوانان: مطالعه موردی بزرگ‌ترین جامعه مجازی ایرانیان» به انجام رساندند. یافته‌ها نشان می‌دهد که میان عضویت در شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و نحوه اختصاص وقت به سایر فعالیت‌های اجتماعی، ارتباط وجود داشته و بیشتر پاسخ‌دهندگان اذعان کرده‌اند که به دلیل استفاده بیش از حد از اینترنت برای فعالیت در شبکه‌های اجتماعی اینترنتی، مورد اعتراض سایر اعضای خانواده واقع شده‌اند. همچنین میان عضویت در شبکه‌های اجتماعی اینترنتی با مقوله‌های نظری نحوه ارتباط با جنس مخالف و شیوه محاورات اعضا در محیط بیرونی ارتباط وجود دارد. بنابراین، می‌توان گفت میان عضویت در شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و شبکه زندگی جوانان ارتباط وجود دارد. کیا و نور مرادآبادی (۱۳۹۱) مطالعه‌ای را با عنوان «عوامل مرتبط با گرایش دانشجویان به شبکه اجتماعی فیسبوک» به انجام رساندند. نتایج قسمت دوم نشان می‌دهد که عواملی نظری اشتراک اطلاعات و اخبار، آزادی در ارتباط، جریان آزاد اطلاعات در شبکه، توانایی کنترل مخاطب بر اطلاعات شخصی و برابری اصولی در شبکه، در پیوستن دانشجویان به این شبکه نقش اساسی داشته است.

هارت (۲۰۱۱) در پژوهشی با عنوان «بررسی میزان استفاده دانش آموزان از شبکه‌های مجازی اجتماعی» نشان داد دوران مختلف تحصیل بر استفاده یا لذت بردن محصلان از

سایت‌های شبکه‌های اجتماعی تأثیر دارد و هر چه آنان مراحل بالاتری را سپری می‌کنند، رفتار و نگرشان نسبت به استفاده از این شبکه‌های اجتماعی برخط، کاربردی‌تر می‌شود. هورجاناتان جی (۲۰۰۱) تأثیر اینترنت را در زمینه اجتماعی، از سه بعد کارکرد خانواده، فعالیت‌های اوقات فراغت، آزادی‌های فردی و پنهان‌کاری مورد بررسی قرار داده است. در مورد کارکرد خانواده، فعالیت با اعضای خانواده است که بین استفاده کنندگان و عدم استفاده کنندگان تفاوت معناداری به وجود می‌آورد. در مورد اوقات فراغت، سه متغیر که مربوط به روزنامه خواندن، گوش دادن به رادیو و تماسای تلویزیون، ارتباط پنج متغیر با دوستان است، در بین استفاده کنندگان و کسانی که از اینترنت استفاده می‌کنند تفاوت معناداری وجود دارد.

روش تحقیق

پژوهش حاضر در زمرة پژوهش‌های کاربردی قرار دارد و بر اساس چگونگی به دست آوردن داده‌های موردنیاز نیز می‌توان آن را جزو پژوهش‌های توصیفی و از نوع همبستگی محسوب کرد. با توجه به اینکه پژوهش حاضر به دنبال شناسایی رابطه‌ی شبکه‌های اجتماعی مجازی و رشد سوء اخلاق و رفتار دانشجویان است، روش پژوهش پیماشی است. جامعه آماری موردپژوهش دانشجویان دختر و پسر مقطع کارشناسی سال ۱۳۹۸ دانشگاه فرهنگیان یزد است. نمونه‌گیری به صورت تصادفی از ۳۰۱ دانشجوی دختر و پسر در مقطع تحصیلی کارشناسی سال ۱۳۹۸ از رشته‌های تحصیلی مختلف دانشگاه فرهنگیان پردازی‌های استان یزد، بر اساس جدول کرجی مورگان نمونه‌گیری شد و به آزمودنی‌ها اطمینان داده می‌شد که پاسخ‌های آن‌ها محترمانه خواهد ماند. پرسشنامه مورداستفاده محقق ساخته با طیف در مقیاس لیکرت (۵ گزینه‌ای) است. برای سنجش روایی پرسشنامه مورداستفاده، دو آزمون روایی محتوا و روایی ساختار مورداستفاده قرار گرفت. از آنجاکه انتخاب گویه‌های پرسشنامه بر اساس ادبیات صورت گرفته و همه آن‌ها به وسیله تحقیقات معتبر مورد پشتیبانی قرار گرفته‌اند، ابزار اندازه‌گیری دارای روایی محتوای لازم است. همچنین در حین و پس از طراحی پرسشنامه، نظرات کارشناسان نیز در این ارتباط مورد توجه قرار گرفته است. همچنین برای تعیین روایی ساختار، پرسشنامه در

اختیار ۱۲ نفر از کارشناسان متخصص قرار داده شد تا در خصوص پرسشنامه اظهارنظر کنند. بعد از بررسی های به عمل آمده و اصلاحات پرسشنامه، روایی آن مورد تأیید قرار گرفت. برای محاسبه پایایی پرسشنامه، ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد. مقدار آلفای کرونباخ به کمک نرم افزار ۰/۸۹۰ به دست آمد که این ضریب مطلوب است. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون های کلمو گروف اسمیرنف و آزمون تی (در صورت نرمال بودن جامعه) یا آزمون رتبه های علامت دار ویلکاکسون (در صورت نرمال نبودن جامعه) و از آزمون فریدمن استفاده شد.

فرضیه های تحقیق

فرضیه اصلی این پژوهش عبارت است از: شبکه های اجتماعی مجازی در رشد سوء اخلاق و رفتار کاربران دانشجو تأثیرگذارند. با توجه به فرضیه اصلی فرضیه های فرعی این پژوهش عبارت اند از:

۱) بین اشتراک گذاری مطالب و محتواهای کاربران دانشجو و رشد سوء اخلاق و رفتار آنان رابطه وجود دارد.

۲) بین همنوایی درون گروهی کاربران دانشجو و رشد سوء اخلاق و رفتار آنان رابطه وجود دارد.

۳) بین تغییر نگرش و افکار کاربران دانشجو و رشد سوء اخلاق و رفتار آنان رابطه وجود دارد.

یافته ها

بر اساس آمار و اطلاعات جمعیت شناختی، ۵۱/۴ درصد پاسخ دهنده های دانشجویان پسر و ۴۹/۶ درصد پاسخ دهنده های دانشجویان دختر تشکیل داده بودند. توزیع در گروه سنی ۱۹ الی ۲۱ سال در مقطع تحصیلی کارشناسی صورت گرفت.

فرضیه اول: بین به اشتراک گذاری اطلاعات کاربران دانشجو و رشد سوء اخلاق و رفتار آنان رابطه وجود دارد.

نقش شبکه‌های مجازی در رشد سوء‌اخلاق و رفتار کاربران دانشجو

جدول ۲. آزمون کلموگروف اسپیرنف (متغیر به اشتراک‌گذاری اطلاعات کاربران در شبکه‌های اجتماعی)

مقدار تقریبی احتمال (دوطرفه)	Z کلموگروف اسپیرنف	پارامترهای توزیع نرمال بیشترین تفاوت‌ها					تعداد
		منفی	ثبت	قدر مطلق	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۰۰۰	۳/۲۱۷	-۰/۲۲۹	۰/۱۷۷	۰/۲۱۸	۱/۰۰۰	۳/۵۷۵	۳۰۱

با توجه به نرمال نبودن جامعه، آزمون ویلکاکسون انجام شد.

جدول ۳. آزمون رتبه‌های علامت‌دار ویلکاکسون

میانه محاسبه شده	مقدار احتمال	تعداد نمونه برای آزمون	به اشتراک‌گذاری اطلاعات کاربران					
			میانگین	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم
۳/۷	۰/۰۰۰	۳۰۱	۳/۵۷۷	۲/۳۴۱	۳/۳۴۱	۲/۸۰۴	۱/۱۶۵	۰/۳۳۶

چون در اینجا مقدار احتمال برابر صفر است که کمتر از ۰/۰۱ است، فرض صفر با اطمینان ۹۹ درصد رد می‌شود و میانه بزرگ‌تر مساوی سه است، پس فرضیه دوم اثبات و بین به اشتراک‌گذاری اطلاعات کاربران دانشجو در شبکه‌های اجتماعی مجازی و رشد سوء‌اخلاق و رفتار آنان اثرگذار است.

فرضیه دوم: بین روابط درون‌شبکه‌ای کاربران مجازی دانشجو و رشد سوء‌اخلاق و رفتار آنان رابطه وجود دارد.

جدول ۴. آزمون کلموگروف اسپیرنف (متغیر روابط درون‌شبکه‌ای کاربران دانشجویی شبکه‌های اجتماعی مجازی)

مقدار تقریبی احتمال (دوطرفه)	Z کلموگروف اسپیرنف	پارامترهای توزیع نرمال بیشترین تفاوت‌ها					تعداد
		منفی	ثبت	قدر مطلق	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۰۰۰	۳/۰۶۶	-۰/۲۱۱	۰/۱۶۶	۰/۲۱۴	۰/۸۹۹	۳/۵۶۳	۳۰۱

با توجه به نرمال نبودن جامعه آزمون ویلکاکسون انجام شد.

جدول ۵. آزمون رتبه‌های علامت‌دار ویلکاکسون

میانه محاسبه شده	مقدار احتمال	تعداد نمونه برای آزمون	روابط درون شبکه‌ای	
			کاربران دانشجو	
۳/۶	۰/۰۰۰	۳۰۱		
میانگین	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم
۳/۵۶۳	۲/۶۲۹	۳/۲۳۴	۲/۲۴۸	۱/۴۳۹
			۰/۳۳۶	

چون در اینجا مقدار احتمال برابر صفر است که کمتر از ۰/۰۱ است، لذا فرض صفر با اطمینان ۹۹ درصد رد می‌شود و میانه بزرگ‌تر مساوی سه است، پس فرضیه سوم به اثبات رسید. به این معنی که بین روابط درون شبکه‌ای کاربران شبکه‌های اجتماعی مجازی و رشد سوء رفتار و آداب اخلاقی آنان رابطه وجود دارد.

فرضیه سوم: بین تغییر نگرش و رفتار کاربران توسط شبکه‌های اجتماعی مجازی و رشد سوء اخلاق و رفتار آنان رابطه وجود دارد.

جدول ۶. آزمون کلموگروف اسمیرنف (متغیر تغییر نگرش و رفتار کاربران دانشجو توسط شبکه‌های اجتماعی مجازی)

مقدار تقریبی احتمال (دو طرفه)	Z کلموگروف اسمیرنف	پارامترهای توزیع نرمال					تعداد
		منفی	ثبت	قدر مطلق	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۰۰۰	۳/۰۱۹	-/۰۰۴	۰/۱۶۸	۰/۲۱۱	۰/۰۶۶	۳/۴۱۱	۳۰۱

با توجه به نرمال نبودن جامعه، آزمون ویلکاکسون انجام شد.

جدول ۷. آزمون رتبه‌های علامت‌دار ویلکاکسون

میانه محاسبه شده	مقدار احتمال	تعداد نمونه برای آزمون	تغییر نگرش و افکار کاربران دانشجو	
			۳/۵	۳۰۱
میانگین	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم
۳/۴۱۱	۱/۶۷۸	۳/۳۱۲	۲/۷۱۲	۲/۳۳۱
			۰/۰۷۹	

چون در اینجا مقدار احتمال برابر صفر است که کمتر از ۰/۰۱ است لذا فرض صفر با اطمینان ۹۹ درصد رد می‌شود و میانه بزرگتر مساوی سه است و فرضیه چهارم ما به اثبات می‌رسد. پس شبکه‌های اجتماعی مجازی با ایجاد تغییر نگرش و افکار در کاربران دانشجو در رشد سوء‌رفتار و آداب اخلاقی آنان تأثیرگذار هستند.

فرضیه چهارم: بین همنوایی درون‌گروهی کاربران دانشجو و رشد سوء‌اخلاق و رفتار آنان رابطه وجود دارد.

جدول ۸ آزمون کلموگروف اسمیرنوف (متغیر همنوایی درون‌گروهی کاربران دانشجو شبکه‌های اجتماعی مجازی)

مقدار تقریبی احتمال (دوطرفه)	Z کلموگروف اسمیرنوف	پارامترهای توزیع نرمال بیشترین تقاضاها					تعداد
		منفی	مثبت	قدر مطلق	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۰۰۰	۳/۴۱۵	-۰/۲۱۴	۰/۱۵۷	۰/۲۱۶	۰/۰۶۱	۳/۴۵۹	۳۰۱

با توجه به نرمال نبودن جامعه، آزمون ویلکاکسون انجام شد.

جدول ۹ آزمون رتبه‌های علامت‌دار ویلکاکسون

میانه محاسبه شده	مقدار احتمال	تعداد نمونه برای آزمون	همنوایی درون‌گروهی		کاربران دانشجو
			۳/۶	۰/۰۰۰	
میانگین	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم
۳/۴۵۹	۱/۹۶۰	۳/۵۵۱	۲/۸۱۹	۱/۲۲۹	۰/۴۱۹

چون در اینجا مقدار احتمال برابر صفر است که کمتر از ۰/۰۱ است، لذا فرض صفر با اطمینان ۹۹ درصد رد می‌شود و میانه بزرگتر مساوی سه است. پس فرضیه پنجم به اثبات می‌رسد؛ بنابراین بین همنوایی درون‌گروهی کاربران دانشجو در شبکه‌های اجتماعی مجازی رشد سوء‌اخلاق و رفتار آنان رابطه وجود داشته و بر آنان تأثیرگذار است.

برای اولویت‌بندی هریک از متغیرهای اشتراک اطلاعات کاربران دانشجو، روابط درون‌شبکه‌ای کاربران دانشجو، تغییر نگرش کاربران دانشجو و همنوایی درون‌گروهی کاربران دانشجو از آزمون فریدمن استفاده شد.

جدول ۱۰. رتبه‌بندی متغیرها

ردیف	متغیرها	میانگین رتبه	رتبه
۱	به اشتراک‌گذاری مطالب و اطلاعات کاربران دانشجو	۳/۵۷۶	اول
۲	روابط درون شبکه‌ای کاربران دانشجو	۳/۵۶۱	دوم
۳	همنواهی درون گرایی کاربران دانشجو	۳/۴۵۵	سوم
۴	تغییر نگرش و رفتار کاربران دانشجو	۳/۴۰۹	چهارم

بر اساس نتایج جدول شماره ۱۰ به ترتیب متغیرهای اشتراک اطلاعات، روابط درون شبکه‌ای کاربران، همنواهی درون گروهی و تغییر نگرش کاربران در اولویت اهمیت قرار دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش، از طریق تأیید هریک از فرضیه‌ها ثابت شد که ارتباط معنا داری بین رشد سوء اخلاق و رفتار کاربران دانشجو و شبکه‌های اجتماعی مجازی وجود دارد. بدین ترتیب که در فرضیه اول پژوهش رابطه بین به اشتراک گذاری اطلاعات کاربران در شبکه‌های اجتماعی مجازی و رشد سوء اخلاق و رفتار کاربران دانشجو اثبات شد. البته این مطلب از طریق پیمایش در جامعه آماری نیز به اثبات رسیده است. در فرضیه دوم پژوهش نیز رابطه بین روابط درون شبکه‌ای کاربران دانشجو در شبکه‌های اجتماعی مجازی و رشد سوء اخلاق و رفتار آنان از طریق آزمون‌ها و بررسی‌های صورت گرفته اثبات شد. در فرضیه سوم پژوهش نیز رابطه بین ایجاد تغییر نگرش و رفتار کاربران دانشجو در شبکه‌های مجازی و سوء اخلاق و رفتار آنان اثبات شد. علاوه بر آن این موضوع از طریق پیمایش در جامعه آماری نیز به اثبات رسید و در نهایت در فرضیه چهارم، رابطه بین همنواهی درون گروهی کاربران دانشجو در شبکه‌های اجتماعی مجازی و رشد سوء اخلاق و رفتار آنان اثبات شد. بر اساس تحلیل‌های صورت گرفته می‌توان نتیجه گرفت که: شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌توانند در صورت نبود فرهنگ‌سازی و آموزش‌های لازم، تغییر رفتار و آداب فردی و اجتماعی را راحت‌تر سازماندهی و مدیریت کرده و منشأ رشد سوء اخلاق و رفتار کاربران شوند. علاوه بر این، شبکه‌های اجتماعی روزبه روز قوی‌تر و هوشمندتر می‌شوند و کاربران آن نیز روزبه روز افزایش می‌یابند زیرا آینده از آن شبکه‌های اجتماعی مجازی

قلمداد شده و چالش اصلی دولت‌های امروزی در حوزه بسترسازی آسیب‌های اخلاقی و اجتماعی و کنترل و مدیریت جامعه محسوب خواهند شد بنابراین شبکه‌های اجتماعی مجازی به عنوان یکی از مهم‌ترین فضاهای مکان‌هایی هستند که افکار و عقاید افراد با هویت‌های واقعی و ساختگی به اشتراک گذاشته می‌شود و می‌توانند با ایجاد تغییرات معنادار، بر رشد سوء‌اخلاق و رفتار کاربران تأثیر به سزای داشته باشد. از این‌رو لازم است هرچه سریع‌تر شبکه ملی اطلاعات راه‌اندازی شده و نظارت جدی بر محتواهای غیراخلاقی اعمال و با حمایت از ایده پردازان و نهادهای تأثیرگذار فرهنگی مباحث اخلاقی جذاب تولید و توسعه و نشر یابد.

مقایسه نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش کوهی (۱۳۹۰) مبنی بر اینکه شبکه‌های اجتماعی مجازی با توان بالقوه خود می‌توانند منشأ تهدید باشند، همسو است. یافته‌های پژوهش حاضر همچنین با یافته‌های تحقیق یاسمنی‌نژاد، آزادی و امویی (۱۳۹۰) در اینکه شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی به دلیل قدرتمند بودن در عرصه اطلاع‌رسانی می‌توانند امنیت اجتماعی را مورد تهدید قرار دهنده همسو است. علاوه بر این، یافته‌های تحقیق حاضر با یافته‌های تحقیق قاسمی (۱۳۹۱) مبنی بر گسترش روزافروزن شبکه‌های اجتماعی مجازی و بالطبع تضعیف پیوندهای سنتی، تأثیرگذاری بر نگرش‌ها و رفتار، کاهش همدلی، احساس تعلق ملی و انسجام اجتماعی توسط شبکه‌های اجتماعی مجازی، همسو است. در همین رابطه پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

- * بهره‌گیری از جامعه دانشگاهی و نخبگان جهت راه‌اندازی فوری شبکه ملی اطلاعات (اینترنت ملی)
- * تشکیل کارگروه ویژه و بررسی و تحلیل مستمر شبکه‌های اجتماعی مجازی به صورت دوره‌ای و منظم در دانشگاه
- * رصد دائمی شبکه‌های مجازی به صورت علمی و انجام پژوهش‌های منظم و بیان تأثیرات نابهنجار آن‌ها و اطلاع‌رسانی به کاربران دانشجو
- * توجه جدی به کارکردهای همگرایی، خرد جمعی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، ابزاری، رسانه‌ای و منع شبکه‌های اجتماعی

- * لزوم شناخت و هدایت کاربران دانشجویی توانمند شبکه‌های اجتماعی مجازی
- * آموزش و ارتقاء در راستای توانمندتر شدن متولیان فرهنگ‌سازی دانشگاهی
- * غنا بخشی به محتواهای مناسب و جذاب شبکه‌های مجازی و کانال‌هایی که دانشجویان عضویت دارند.
- * شناسایی شبکه‌های اجتماعی مجازی (با توجه به تأثیرپذیری افراد از گروه‌هایی که به آن تعلق دارند) که موجبات رشد سوء رفتار و آداب اخلاقی دانشجویان را فراهم می‌نمایند و تلاش برای اصلاح یا فیلتر و حذف آنها از طریق حضور مستمر و رصد هوشیارانه مراجع ذی‌ربط.

فهرست منابع

آذری، غلامرضا (۱۳۸۴). مقدمه‌ای بر اصول و مبانی ارتباطات. تهران: اداره کل آموزش سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران.

بل، دیوید (۱۳۸۹). درآمدی بر فرهنگ‌های سایر. ترجمه مسعود کوثری و حسین حسنی. تهران: جامعه‌شناسان.

خبرگزاری مهر (۱۳۹۷). رشد ۲ میلیونی مشترکان اینترنت موبایل در یک سال. بازیابی شده از: <https://www.mehrnews.com/news/4558349>

خسروجردی، شاهرخ. (۱۳۹۳). بررسی میزان تأثیرگذاری شبکه‌های اجتماعی ایترنتسی بر نگرش شهروندان تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم انتظامی امین.

داودی دهقانی، ابراهیم؛ شمسایی، مهدی و بارانی، محمد (۱۳۹۷) «رابطه شبکه‌های اجتماعی مجازی با ارتکاب

برهم سلس. محبی پرفسور نایاب اسلامی و بیانی، مسیح سیزدهم، سالنامه ۱۰، ۲۰۰۷، ۱۰، ۱۰۰-۱۰۱.
دیوبی، جان (۱۹۵۲). مدارسه و اجتماع. ترجمه مشقق همدانی. تهران: صفحی علیشاه.
زیمل، جورج (۱۳۸۶). مقالاتی درباره تفسیر در علم اجتماعی، ترجمه شهناز مسمی پرست. تهران: شرکت سهامی

شارع پور، محمود (۱۳۸۶). تأثیر ویژگی‌های فضای شهری بر پیشگیری از جرم و آسیب‌های اجتماعی. در: *مطالعات انسان‌شناسی*، ۲۷، ۱۰۷-۱۲۴.

عباسی قادر مجتبی و خلیلی کاشانی، مرتضی (۱۳۹۰). تأثیر اینترنت بر هویت ملی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی.

ضیایی پرور، حمید (۱۳۸۸). بررسی نفوذ شبکه‌های اجتماعی مجازی در میان کاربران ایرانی. *فصلنامه رسانه، شماره ۲۲-۴۲*.

فاسیمی، وحید؛ عدلی پور، صمد و کیان پور، مسعود (۱۳۹۱). تعامل در فضای مجازی شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و تأثیر آن بر هویت دینی جوانان،^۱ مطالعه موردی فیس بوک و جوانان شهر اصفهان. *فصلنامه دین و ارتباطات*، ۵۰، ۱۹، شماره ۴۲، ۳۶۵-۳۶۳.

قریشی، سید علی اکبر (۱۳۷۱). قاموس قرآن ، ج. ۵. تهران: دارالکتب الاسلامیه.
کاستنر، مانوئل (۱۳۸۰). عصر اطلاعات؛ ظهور جامعه شبکه‌ای (جلد اول). ترجمه احمد علیقليان و افشبین
خاکباز. تهران: طرح نو.

کریمی، عبدالعظیم (۱۳۷۴). تربیت دینی. تهران: قدیانی.
کوهی، رضا (۱۳۹۰). الزامات پدافند غیرعامل در برابر تهدیدات شبکه های اجتماعی مجازی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم و فنون فارابی.

- گیدنر، آتنوئی (۱۳۷۸). تجدد و تشخّص. ترجمه ناصر موقیان. تهران: نشر-نی.
- مک‌کوئیل، دنیس (۱۳۸۲). درآمدی بر نظریه ارتباطات جمعی. ترجمه پرویز اجلالی. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.
- منتظر قائم، مهدی و تاتار، عبدالعزیز (۱۳۸۴). اینترنت، سرمایه اجتماعی و گروه‌های خاموش. فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات، دوره ۴: ۲۲۳-۲۶۰.
- مهدی زاده، سید محمد (۱۳۸۹). نظریه‌های رسانه؛ اندیشه‌های رایج و دیدگاه‌های انتقادی. تهران: نشر همشهری.
- مولانا، حمید (۱۳۸۴). اطلاعات و ارتباطات جهان؛ مژهای نسو در روابط بین الملل. ترجمه اسدالله آزاد، محمدحسن زاده و مریم اخوتی. تهران: کتاب دار.
- هابرماس، یورگن (۱۳۸۵). نظریه کنش ارتباطی. ترجمه کمال پولادی. تهران: روزنامه ایران.^۵
- همشهری آنلاین (۱۳۹۶). ایران در جمیع ۲۰ کشور پرکاربر اینترنت جهان. بازیابی شده از: <https://www.hamshahrionline.ir/news/386099>
- Bell, D.; Kennedy, B. (2000). *The Cybercultures Reader*. London: Rutledge.
- Bell, Daniel (1979). The Social Framework of the Information Society. in Dertouzous and Moses.
- Castells, Manuel (1997). *The Informational City: Information Technology, Economic Restructuring and the Urban-Regional process*. Oxford: Blacwell.
- Tarde, Gabriel (1903), *The laws of imitation*, (Elsie Clews Parsons Trans). New York: The Mershon Company Press.
- Tarde, Gabriel (2000), *Social laws: An outline of sociology*. (Howard C. Warren Trans). New York: Batoche Books Kitchener Press.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی پرستال جامع علوم انسانی

دور الشبكات الافتراضية في نمو سوء الخلق و سلوك الطلاب الجامعية المستعملة

محمد حسن التولاني^١

المجلد
٣٠
١٤٤٣ ربيع

ورقة البحث

الواردة:
١٤٤١ ذوالقعدة
المقبولة:
١٤٤٢ ربى الثاني
صصن: ١٣٩-١٣٦

الملخص

تتم كتابة هذه الدراسة بهدف تحديد العلاقة بين الشبكات الاجتماعية الافتراضية وتزايد سوء الخلق و سلوك الطلاب الجامعية. يكون هذا التحقيق من حيث الغرض العملي والماهية، توصيفي - تحليلي. ويتألف المجتمع الإحصائي للدراسة من الخبراء وأساتذة الحوزة والجامعة وخبراء الثقافة وشرطة الفتاة، وفقاً لجدول كرجسي موركان تم اختيار ٢٠١ شخصاً كعينة وعشوانية. تم إجراء جمع البيانات باستخدام استبيان من إعداد الباحث تم تأكيد صحة المحتوى وصحة الهيكل. تم الحصول على موثوقية الاستبيان عن طريق حساب معامل ألفا كرونباخ البالغ ٠.٨٩. تم تحليل البيانات باستخدام اختبار كولموگروف-آسميرنف، واختبار تصنيف الرمزى ويلكسكون، واختبار فريدمان. أثبتت جميع مفروضات البحث وهى على الترتيب: انتشار محتوى الطلاب الجامعية المستعملين، ارتباطات الدخلة فى الشبكة طلاب الجامعة المستعملين، التوافق الداخلى فى الشبكة بين طلاب جامعية مستعملين و تغير افكارهم و سلوكهم فى الشبكات الاجتماعية الافتراضية، كل هذه الموارد لها الاولوية فى التأثير و تنمية سوء خلقهم و سوء سلوكهم.

الكلمات الرئيسية: التربية، الشبكة الافتراضية، الأخلاق، الثقافة.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرستال جامع علوم انسانی

DOR: 20.1001.1.22516972.1401.30.54.5.0

Mhtavala@gmail.com

١. أستاذ، قسم المعارف، جامعة الفرهنگیان، بزد، ایران.

The Role of Virtual Networks in the Growth of Student Misbehavior and Moral Etiquette

Abstract

The aim of this study was to determine the relationship between social networks and the growth of students' misbehavior and immoral behavior. This research is applied in terms of purpose and in terms of descriptive-analytical nature. The target population included all experts, university teachers, cultural officials, as well as cyberspace police, of whom 201 random samples were selected using Cretaceous and Morgan tables. A data researcher with acceptable validity and validity was used to collect the data. The validity of this survey was confirmed using the Chronoch alpha($r=0.89$). Statistics such as Klonogrov-Smirnov, Wilcoxon and Friedman were used to analyze the data. Based on the results, all the hypotheses have been proven, that is, social networks play a role in the importance of content sharing, the relationship between the network, intra-group compatibility, and changing user attitudes and Etiquette.

Keywords: Education, Virtual Network, Ethics, Culture.

DOR: 20.1001.1.22516972.1401.30.54.5.0

1. Full Professor, Department of Education, University of Farhangian, Yazd, Iran. Mhtavala@gmail.com